

Anonüümseks muudetud versioon

Tölge

C-637/19 - 1

Kohtuasi C-637/19

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

27. august 2019

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (Rootsi)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

20. august 2019

Apellant:

BY

Vastustaja:

CX

[...]

Eelotsusetaotluse esitanud kohus

[...] Svea Hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (Svea apellatsioonikohus, patendi- ja kaubandusajade apellatsioonikohus, Rootsi), [...]

[...] Stockholm, Rootsi

[...]

Põhikohtuasja pooled

[...] Apellant: BY

Vastustaja: CX

[...]

ET

Ese: autoriõiguse rikkumine jne

[...]

Põhikohtuasja ese ja faktilised asjaolud

3. Põhikohtuasja pooled on kaks üksikisikut, kellel on kummalgi oma veebisait. Käesolev vaidlus sai alguse asjaolust, et ühes teises pooltevahelises vaidluses saatis CX üldkohtule tõendina koopia BY veebisaidilt võetud tekstileheküljest, mis muu hulgas sisaldab fotot. Käesolevas kohtuasjas väidab BY, et tema on selle foto autoriõiguste omanik, ning palub, et CXilt mõistetakse tema kasuks välja kahjutasu [lk 1] esiteks autoriõiguse rikkumise eest ning teiseks fotograafiateoste antud erikaitse rikkumise eest. Poolte vahel ei ole vaidlust selle üle, et CX tegutses BY kirjeldatud viisil. Küll aga vaidlustab CX igasuguse vastutuse.
4. Esimese astme kohus, Patent- och marknadsdomstolen (patendi- ja kaubanduskohus, edaspidi „PMD“) leidis, et foto on kaitstud autoriõigusega kaasneva õigusega, nimelt fotograafiateoste antud erikaitsega. PMD märkis, et kuna foto oli kohtule edastatud menetluskohandina, võib igapäevast taotleda sellega tutvumist kooskõlas Rootsi kontitutsiooniõiguse sätetega, mis käsitlevad kohtumenetluse avalikkuse põhimõtet. Patendi- ja kaubanduskohtu sõnul levitas CX seega fotot üldsusele Rootsi autoriõiguse seaduse tähenduses. Samas leidis PMD, et BY-le kahju tekkimine ei ole tõendatud. Seega lükati tema kaebus tagasi.
5. BY vaidlustas selle otsuse Patent- och marknadsöverdomstolenis (patendi- ja kaubandusasjade apellatsioonikohus, edaspidi „PMÖD“) ning taotles otsuse muutmist. CX vaidleb vastu vajadusele otsust muuta.
6. PMÖD peab muu hulgas otsustama, kas fotost tehtud koopia esitamine kohtule menetluskohandina võib kujutada endast [teose] ebaseaduslikku kättesaadavaks tegemist autoriõiguse tähenduses üldsusele levitamise või edastamise kujul, ning iseäranis seda, kas kohut võib käsitleda mõiste „üldsus“ kohaldamisalasse kuuluvana. Vaidluspooled selgitasid PMÖDile, et kõnealune foto oli üldkohtule saadetud e-kirjaga elektroonilise koopiana. Kui PMÖD peaks leidma, et menetluskohandi esitamist tuleb käsitada üldsusele kättesaadavaks tegemisena, tekib küsimus sellest, kas siin võivad kohalduda liikmesriigi õiguse sätted, mis on seotud autoriõiguse piiramisega kohtumenetluse kontekstis; vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT 2001, L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230) artikli 5 lõike 3 punkt e. PMÖDi eelotsuse küsimused ei puuduta siiski [lk 2] autoriõiguse sellist piiramist.

Asjakohased liikmesriigi õiguse sätted ja kohtupraktika

7. Asjakohased liikmesriigi õiguse sätted on 1960. aasta kirjandus- ja kunstiteoste autoriõiguse seaduse nr 729 (lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och

konstnärliga verk (upphovsrättslagen), edaspidi „autoriõiguse seadus“) §-d 2 ja 49a. Need on sõnastatud järgmiselt.

„§ 2

[(1)] Arvestades käesolevas seaduses sätestatud piiranguid, hõlmab autoriõigus ainuõigust käsutada oma teost seda reprodutseerides või üldsusele kättesaadavaks tehes originaalina või muudetud kujul, tõlgituna või kohandatuna mõnesse muusse kirjanduslikku või kunstilisse vormi või muud tehnikat kasutades.

[(2)] Teose reprodutseerimisena käsitatakse mis tahes otsest või kaudset, ajutist või alalist, täielikku või osalist reprodutseerimist mis tahes viisil ja mis tahes vormis.

[(3)] Teos tehakse üldsusele kättesaadavaks järgmistel juhtudel.

1. Kui teos edastatakse üldsusele. Üldsusele edastamisega on tegemist siis, kui teos tehakse üldsusele kättesaadavaks kaabli või kaablita vahendite kaudu mõnest muust kohast kui see, kus üldsus saab teosest osa. See hõlmab igasugust edastamist, mis toimub selliselt, et isik pääseb teosele ligi enda valitud kohas ja ajal.

[...]

4. Kui teose reproduktsiooni pakutakse müügiks, rendiks või laenuks või kui seda levitatakse üldsusele muul viisil.

Teose igasugust edastamist või esitamist, mis on suunatud suurele ja piiratud isikute ringile [lk 3] tööalases kontekstis, käsitletakse teose edastamisena üldsusele või avaliku esitamisenä.“

§ 49a

Fotograafiateose autoril on ainuõigus seda fotot reprodutseerida ja teha seda üldsusele kättesaadavaks. See õigus kehtib olenemata sellest, kas teost kasutatakse selle originaalkujul või muudetud kujul, või sellest, millist tehnikat on kasutatud.“

8. Samuti nähtub Rootsi konsultatsiooniõigusest selgesti, et sõnavabaduse ja mitmekülgse teabe edendamine sisaldab igäihe õigust tutvuda avalike dokumentidega (pressivabaduse seaduse (tryckfrihetsförordningen) 2. peatükk, § 1). Ühtlasi on selles seaduses sätestatud, et eeskätt loetakse avalikuks dokumendiks igasugune menetlusdokument, mis on edastatud kohtule mis tahes viisil ja mis tahes vormis. Seetõttu tuleneb sellest sättest, et kohtule edastatud menetlusdokumendiga võib tutvuda igäüks. Sellest üldpõhimõttest tehakse siiski erandeid seoses salajase teabega. Kehtib põhimõte, et dokumentidega tutvumise õigus puudutab ka dokumente, mis on hõlmatud autoriõiguse ja sellega kaasnevate õigustega.

9. Ühes varasemas kohtuasjas leidis PMÖD, et autoriõigusega kaitstud tekstist koosneva menetlusdokumendi e-kirjaga liikmesriigi kohtule esitamine ei kujuta endast „edastamist üldsusele“ autoriõiguse seaduse § 2 lõike 3 punkti 1 tähenduses. PMÖD märkis esmalt, et selline esitamine kujutab endast tõepoolest „edastamist“, ja seejärel märkis, et Euroopa Liidu Kohus on 31. mai 2016. aasta kohtuotsuses Reha Training (C-117/15, EU:C:2016:379, punkt 41) leidnud, et mõiste „üldsus“ viitab määratlemata suurusega potentsiaalsele sihtrühmale ning eeldab peale selle ka piisavalt suurt arvu isikuid. Seejärel tegi PMÖD otsuse, et teose edastamist kohtule ei saa käsitleda selle edastamisena üldsusele. Kohus leidis, et selles kontekstis ei ole mingit tähtsust asjaolul, et Rootsi õiguses on sätestatud ulatuslik õigus tutvuda kohtute valduses olevate dokumentidega [lk 4]. [...]
10. Ühes teises kohtuasjas leidis sama kohus [PMÖD], et kohtule sellise autoriõigusega kaitstud tekstist koosneva menetlusdokumendi esitamine, mis sisaldab autoriõiguse seaduse alusel fotograafiateosena kaitstud fotost tehtud koopiat, kujutab endast loata levitamist üldsusele autoriõiguse seaduse § 2 lõike 3 punkti 4 tähenduses. Selles kohtuasjas viitas PMÖD 13. mai 2015. aasta kohtuotsusele Dimensione Direct Sales ja Labianca (C-516/13, EU:C:2015:315, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika). See kohus leidis, et nimetatud kohtuasjast tulenevalt tuleb direktiivis 2001/29 sisalduvat mõistet „levitamine“ tõlgendada nii, et piisab sellest, kui üksikus reproduktsioon on üle antud vähemalt ühele isikule üldsuse seast. Kohus märkis, et mõiste „üldsus“ ei ole direktiivis 2001/29 määratletud, kuid pärast selle direktiivi eri keeleversioonidega tutvumist järeldas kohus, et igal juhul tähendab mõiste „üldsus“ puhul on tehtud selgelt vahet eraelu valdkonnaga. PMÖD leidis, et kohus, kellele foto oli esitatud, ei kuulunud samasse üksikusse rühma, kuhu kuulub ka saatja, ning kohut ei saanud käsitleda pelgalt vahendajana mõnes levitamiskanalis, kuna hoolimata kohtu kohustusest võimaldada menetlusdokumentidest ära kirjade tegemist ei saa kohtult eeldada saadud dokumentidest füüsiliste ära kirjade edasisaatmist. Selles kohtuasjas järeldas PMÖD, et foto ära kirja esitamisega kohtule oli saatja toime pannud üldsusele levitamise. [...]

Asjakohased Euroopa Liidu õigusnormid

11. Direktiivi 2001/29 artikli 3 lõige 1 (vt eespool) on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid näevad ette, et autoritel on ainuõigus lubada või keelata oma teoste edastamist üldsusele kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu, sh nende teoste sellisel viisil kättesaadavaks tegemist, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal.“

Sama direktiivi artikli 4 lõige 1 sätestab:

„Liikmesriigid näevad ette, et autoritel on ainuõigus lubada või keelata oma teoste originaalide ja koopiade levitamist üldsusele müümise teel või muul viisil.“

Eelotsuse vajalikkus

12. Autoriõiguse seaduse § 2 lõike 3 punktide 1 ja 4 praegune sõnastus hakkas kehtima direktiivi 2001/29 riigisisese õigusesse ülevõtmisel. Punktide 1 ja 4 tekst vastab direktiivi artikli 3 lõike 1 ja artikli 4 lõike 1 tekstile. Seega peab patendi- ja kaubandusajade apellatsioonikohus oma analüüsis kohaldama neid Rootsi õiguse sätteid vastavate Euroopa Liidu õiguse sätete valguses. Siiski leiab patendi- ja kaubandusajade apellatsioonikohus, et esineb mõningast ebakindlust seoses liidu õiguse tõlgendamisega väljendite „üldsusele edastamine“ ja „üldsusele levitamine“ puhul sellises kontekstis nagu kaitstud teose esitamine kohtule menetlusdokumendi peamises osas. See ebakindlus on seotud sellega, kas kohut võib käsitleda mõiste „üldsus“ kohaldamisalasse kuuluvana direktiivi 2001/29 tähenduses, samuti tekib konkreetsem küsimus, kas mõiste „üldsus“ on nii „edastamise“ kui ka „levitamise“ puhul ühesugune. Euroopa Kohtu senine praktika ei võimalda sellele küsimusele vastata.
13. Mõistet „üldsus“ ei ole direktiivis 2001/29 ega üheski muus teiseses õigusaktis määratletud. Sellega seoses on Euroopa Kohus juba sedastanud, et üldsusele edastamise toimumise hindamisel tuleb võtta arvesse mitut täiendavat kriteeriumi, mis ei ole autonoomsed ja on üksteisest sõltuvad. [lk 6] Kuna need kriteeriumid võivad konkreetsetes olukordades esineda väga erineva intensiivsusega, tuleb neid kohaldada nii eraldi kui ka suhestatuna teistesse kriteeriumidesse. Seetõttu leiab kohus, et mõistet „üldsusele edastamine“ tuleb tõlgendada laialt. Samuti on Euroopa Kohus varem otsustanud, et mõistes „üldsusele edastamine“ on ühendatud kaks kumulatiivset elementi, nimelt teose „edastamise toiming“ ja teose edastamine „üldsusele“ (31. mai 2016. aasta kohtuotsus Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, punktid 35–37 ja seal viidatud kohtupraktika).
14. Mis puudutab teist kumulatiivset elementi ehk mõistet „üldsus“, on Euroopa Kohus leidnud, et see viitab määratlemata suurusega potentsiaalsele sihtgrupile ning eeldab peale selle ka küllaltki suurt arvu isikuid. Euroopa Kohus on rõhutanud, et mis puutub üldsuse „määratlemata“ suurusesse, siis on tegemist teose mis tahes asjakohasel viisil tajutavaks tegemisega „inimestele üldiselt“, erinevalt teatavasse üksikusse rühma kuuluvatest konkreetsetest inimestest (31. mai 2016. aasta kohtuotsus Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, punktid 41 ja 42 ning seal viidatud kohtupraktika).
15. Samuti tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et mõiste „levitamine“ direktiivi 2001/29 artikli 4 lõike 1 tähenduses on Euroopa Liidu õiguses autonoomne mõiste, mille tõlgendamine ei tohi sõltuda neist õigusaktidest, mida kohaldatakse tehingutele, millega seoses levitamine aset leiab, ning et artikli 4 lõikes 1 kasutatud mõistel „levitamine üldsusele müümise teel“ on selle direktiivi selle sätte tähenduses seega sama tähendus kui [Genfis 20. detsembril 1996 vastu võetud] Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni autoriõiguse lepingu artikli 6 lõikes 1 sisalduval väljendil „lubada üldsuse juurdepääsu [...] müügi [...] kaudu“ (13. mai 2015. aasta kohtuotsus Dimensione Direct Sales ja Labianca, C-516/13, EU:C:2015:315, punkt[id 22, 23 ja] 25 ning seal viidatud kohtupraktika). Sellest otsusest tuleneb, et „üldsusele levitamiseks“ piisab, kui kaitstud teos on edastatud mõnele isikule üldsuse seast. Siiski ei langetanud

Euroopa Kohus selles kontekstis otsust sõna „üldsus“ tähenduse kohta ega viidanud „üldsusele edastamise“ kontekstis mõistega „üldsus“ seotud kohtupraktikale. Olgugi et Euroopa Kohus on leidnud, et piisab sellest, [lk 7] kui teos on edastatud mõnele isikule üldsuse seast, jääb õhku küsimus, kas selles kontekstis tuleb mõistet „üldsus“ tõlgendada samamoodi, nagu Euroopa Kohus on seda tõlgendanud väljendis „üldsusele edastamine“, teisisõnu kas seda tuleb tõlgendada direktiivi 2001/29 kontekstis ühetaoliselt.

16. Lisaks eespool viidatud kohtupraktikale on Euroopa Kohtul palutud tõlgendada väljendit „üldsusele edastamine“ ka paljudes muudes kontekstides, eelkõige i) raadiote ja telerite kaudu pubides, hotellides, sanatooriumides või rehabilitatsioonikeskustes, ii) veebisaitidel olevate teleprogrammide voogedastuseks mõeldud linkide kaudu ja iii) telesignaalide edastamine telesaadete edastajate poolt konkreetsetele levitajatele (vt muu hulgas 7. detsembri 2006. aasta kohtuotsus SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, punktid 42 ja 47, 4. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Football Association Premier League jt, C-403/08 ja C-429/08, EU:C:2011:631, punkt 196, 27. veebruari 2014. aasta kohtuotsus [OSA, C-351/12, EU:C:2014:110], 19. novembri 2015. aasta kohtuotsus SBS Belgium, C-325/14, EU:C:2015:764, punktid 20–23, 33 ja 34, ning 8. septembri 2016. aasta kohtuotsus GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, punktid 29–55). Euroopa Kohtul on ühes 2018. aasta kohtuotsuses tulnud üksikasjalikumalt tõlgendada ka väljendit „üldsusele levitamine“ (vt 19. detsembri 2018. aasta kohtuotsus Syed, C-572/17, EU:C:2018:1033).
 17. Siiski ei ole Euroopa Kohus langetanud otsust direktiivi 2001/29 artikli 3 lõikes 1 esitatud väljendi „üldsusele edastamine“ ja sama direktiivi artikli 4 lõikes 1 esitatud väljendi „üldsusele levitamine“ tõlgendamise kohta sellises kontekstis, nagu on kõne all põhikohtuasjas, teisisõnu olukorras, kus kohtule on menetlusedokumendi peamises osas esitatud mõni kaitstud teos. Samuti, nagu juba öeldud, ei ole Euroopa Kohus langetanud otsust selle kohta, kas mõistele „üldsus“ tuleb neis kahes eri olukorras anda ühesugune tähendus. See küsimus on äärmiselt aktuaalne põhikohtuasjas olevas vaidluses, kus PMÖDi tuleb hinnata, kas juhul, kui kohtule on esitatud mõni dokument, olgu siis füüsiliselt (paberil) või e-kirja lisana, on selle esitamise, mis on mõlemal juhul sama mõjuga ja täidab sama eesmärgi, puhul tegemist „üldsusele edastamise“ või „üldsusele levitamisega“.
- [lk 8]
18. PMÖDi sõnul suurendab ebakindlust küsimus, kuidas tuleb kohtuga seoses mõista Euroopa Kohtu hinnangut, et üldsus on „määratlemata“ (vt 31. mai 2016. aasta kohtuotsus Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, punkt 42). PMÖDi sõnul ei saa kohut ega selle töötajaid käsitada „üldsusena“ selle sõna üldises tähenduses, kuid samas ei saa neid käsitada ka üksikusse rühma kuuluvana. Peale selle piirdub nende isikute hulk, kes võivad teosega tutvuda seoses sellega, et see on kättesaadavaks tehtud, küll kohtu töötajate arvuga, kuid see arv võib muutuda ja seda tuleb sisuliselt pidada märkimisväärseks. Peale selle on Rootsi õiguse kohaselt igapähe üldjuhul õigus tutvuda dokumendiga, mille kohus on vastu võtnud.

19. Põhikohtuasjas kõne all olevas vaidluses otsuse langetamiseks vajab eelotsusetaotluse esitanud kohus vastust järgmistele küsimustele.

Eelotsusetaotlus

20. 1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas artikli 3 lõikes 1 ja artikli 4 lõikes 1 kasutatud mõistel „üldsus“ on ühtne tähendus?
2. Kui esimesele küsimusele vastatakse jaatavalt, siis kas kohut tuleb käsitada nende sätete tähenduses mõiste „üldsus“ kohaldamisalasse kuuluvana?
3. Kui esimesele küsimusele vastatakse eitavalt:
- a) kas kohus võib kuuluda mõiste „üldsus“ kohaldamisalasse olukorras, kus kohtule edastatakse kaitstud teos?
- b) kas kohus võib kuuluda mõiste „üldsus“ kohaldamisalasse olukorras, kus kohtule levitatakse kaitstud teost?
4. Kas asjaolu, et liikmesriigi õiguses on sätestatud üldine avalike dokumentidega tutvumise põhimõte, mille kohaselt võib igüks, kes sellekohase taotluse esitab, tutvuda kohtule esitatud menetluskohustustega, [lk 9] välja arvatud juhul, kui need sisaldavad konfidentsiaalset teavet, mõjutab hinnangu andmist sellele, kas kaitstud teose esitamine kohtule on käsitatav „üldsusele edastamise“ või „üldsusele levitamisenä“?

[...]

TÖÖDOKUMENT